

З підприємницькою діяльністю дефініцію «лізинг» пов'язує у своїх наукових розробках В. Г. Андрійчук [13]. Вчена стверджує, що «... лізинг є особливою формою відтворення основних засобів, своєрідним видом підприємницької діяльності». На її погляд основоположним, сутнісним аспектом лізингу є довгострокова оренда майна, тобто передача його у тимчасове користування на умовах платності, строковості і зворотності або викупу. Ми вважаємо, що наведені принципи можуть виступати обґрунтуванням тотожності окремих позицій взаємозв'язку операцій лізингу з довгостроковим кредитом.

Доволі змістовно, в контексті підприємницької діяльності, розкривають дефініцію «лізинг» І. А. Дмитрієв, І. Ю. Шевченко [14]. Науковці стверджують, що «...лізинг представлено підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів». Пов'язуючи операції лізингу з підприємницькою діяльністю О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай та І. Я. Кулиняк [4] підкреслюють той факт, що «... продаж в лізинг – це найбільш вигідне фінансове рішення для юридичних і фізичних осіб, які своїм пріоритетним завданням вибрали розвиток власного бізнесу».

Висновки. Спираючись на наведене, зробимо деякі висновки і зазначимо, що лізингові операції в Україні потребують оновлення законодавчого регулювання, особливо з позиції розуміння сутнісного змісту дефініції «лізинг». Ми вважаємо зазначений термін доцільно розуміти наступним чином: економічна категорія, котра характеризує вид підприємницької діяльності, який передбачає правові взаємовідносини між лізингодавцем та лізингоодержувачем з питань відтворення основних фондів суб'єкта господарювання. Перевагою зазначеного трактування є висвітлення всіх аспектів лізингової операції починаючи з обґрунтування мети вкладення інвестованого ресурсу. Наступним кроком дослідження має стати питання видової характеристики лізингових процесів в контексті підприємницької діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Купалова Г. І., Гринчук Ю. С. Лізинг в Україні: статистико-економічний аналіз, прогноз, шляхи подальшого розвитку : монографія. Біла Церква : Білоцерків, 2007. 236 с.
2. Загородній А. Г., Селюченко Н. Є. Планування та організація оновлення основних засобів на засадах лізингу : монографія. Львів : ЛБІ НБУ, 2002. 144 с.
3. Лізинг в Україні : посібник / Р. Капроні, С. Кисіль, Н. Рязанова та ін. Львів : Центр Європи, 2008. 142 с.
4. Кузьмін О. Є., Чернобай Л. І., Кулиняк І. Я. Ризики підприємств-лізингодавців: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Львів : Растр-7, 2012. 256 с.
5. Маркетинг. Менеджмент. Інновації : кол. монографія / С. М. Ілляшенко, В. Г. Герасимчук, Ю. А. Дайновський, С. М. Лукаш, Н. В. Куденко ; ред. С. М. Ілляшенка. Суми : Папірус, 2010. 621 с.
6. Економіка підприємства: підручник / ред. Л. Г. Мельника. Суми : Університетська книга, 2012. 864 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.
8. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. М. Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А. Садиков, О. С. Маковоз ; ред. О. М. Бандурки. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 192 с.
9. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л. Г. Ліпич, Н. М. Буняк, Н. В. Геліч та ін. ; ред. Л. Г. Ліпич. 2-ге вид., перероб. і допов. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 590 с.
10. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2013. 497 с.
11. Бадзим О. С., Древу А. Р. Лізинг комерційної нерухомості як альтернатива банківському фінансуванню. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 3. С. 258–266.
12. Борисюк О. В. Лізинг як суб'єкт лізингових відносин. *Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. Серія: Гроші, фінанси і кредит*. 2010. № 20. С. 112–114.
13. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.
14. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства : навч. посіб. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.

Одержано 28.10.2019

УДК 796.323.2(477)

Дар'я Володимирівна КАЗНАЧЕЄВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7596-294X>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Євроінтеграційні процеси в освітянському просторі України обумовлюють активізацію інноваційних тенденцій відповідності стандартам якості вищої освіти закордоном. Цим пояснюється необхідність реформування усіх ланок освіти й вищої, зокрема. На конкурентноспроможність українських фахівців вітчизняного та європейського ринків праці відчутно впливає якість підготовки професійних кадрів у вищій школі та відповідність дипломів європейським стандартам.

Вітчизняна наука, освіта зазнає активних реформативних впливів, зумовлених соціально-історичними, політичними, міжнародними обставинами, що вимагає впровадження нових підходів до організації освітнього процесу, підвищення рівня викладання та навчання, спрямування роботи професорсько-викладацьких та студентських колективів на утвердження академічної доброчесності в кожній академічній студентській групі, кафедрі, структурному підрозділі – учасників і організаторів як освітнього так і науково-дослідницького процесу.

На сьогодні існування плагіату залишається однією із важливих проблем, до якої все більше уваги приділяється з боку науковців. Стрімкий розвиток Інтернету, комп'ютеризація населення сприяють проникненню плагіату до різних проявів людської діяльності, зокрема, у сферу освіти, промисловості, науки тощо. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» під плагіатом розуміють оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1].

Однак ст. 21 зазначеного нормативно-правового акту перелічує випадки вільного використання твору без згоди автора, але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, зокрема, для використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються; вільне використання цитат у формі коротких уривків з виступів і творів, включених до фонограми (відеограми) або програми мовлення; використання літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру тощо. Таким чином не будь-яке запозичення, відтворення тексту, твору є незаконним.

З метою гарантування якості освіти, формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, постійного та послідовного підвищення якості освіти, Законом України «Про освіту» введено термін академічна доброчесність. Відповідно до п. 8 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту», система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти має забезпечувати «дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти». Одним із порушень академічної доброчесності є академічний плагіат.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [2].

Треба зазначити, що дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

З іншого боку, дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти становить:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; – надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації [3].

На сьогодні вирізняють такі основні різновиди академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;

- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання [3].

Таким чином існують певні проблеми при розмежуванні понять «плагіат», «академічний плагіат», «самоплагіат», «помилки цитування» тощо. Однією з форм самостійної роботи студента є написання рефератів, курсових робіт, контрольних робіт тощо. Однак, на сьогодні, при аналізі робіт викладач все більше уваги повинен приділяти виявленню різноманітних запозичень внаслідок стрімкого зростання випадків академічного плагіату у студентських працях. Враховуючи обмеженість у часі, що виділяється на перевірку таких видів робіт, постає проблема оцінки якості самої роботи, що відходить на другий план, або потребує більшої кількості часу на перевірку.

Для подолання зазначеної проблеми, доцільно по можливості виключати або скорочувати ті форми навчальної роботи студентів, в яких найчастіше зустрічаються прояви академічного плагіату. Зокрема, при формулюванні

завдання надавати йому дослідницьку направленість; при обранні теми здійснювати індивідуальний підхід; упродовж роботи студента над текстом проводити проміжну перевірку чорнового варіанту письмової роботи; сприяти набуттю студентами навичок якісного академічного письма тощо.

Доцільно наголосити, що академічна доброчесність є важливим фактором успішності закладів вищої освіти, їх науково-педагогічних працівників, наукових і педагогічних працівників, а також випускників. На ній базується довіра колег, роботодавців, замовників освітніх і наукових послуг, грантодавців, інших партнерів, необхідна для належного ресурсного забезпечення якісної вищої освіти і наукових досліджень. Наявність ресурсів дає змогу залучати кращих студентів, викладачів і науковців, які формують репутацію університету, брати участь у цікавих і престижних освітніх, наукових та інших проєктах, отримувати важливі для науки і практики результати досліджень. Таким чином, формується позитивний зворотний зв'язок, який посилює репутацію університету, його працівників і студентів та сприяє стійкому розвитку і конкурентоспроможності університету.

Так, можна підтримати думку В.Саценка, відповідно до якої «дієвими методами боротьби з плагіатом у країнах ЄС виступають: використання спеціальних програм для виявлення плагіату; розробка вищими навчальними закладами спеціальних інституційних політик боротьби з плагіатом; розробка національних вимог до проведення досліджень з цієї проблематики; наявність у багатьох навчальних програмах спеціальних курсів» [4].

Звичайно, впровадити принципи академічної доброчесності та отримати позитивний результат за кілька років не можливо, тому заходи для продовження розбудови ефективної системи забезпечення академічної доброчесності тривають.

Харківський національний університет внутрішніх справ перебуває у когорті найкращих закладів вищої освіти України, що сповідають дотримання принципів академічної доброчесності, заклад приділяє значну увагу додержанню правил та норм академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності.

Перший крок до цього вже проложено, сформовано електронний репозитарій наукових та навчально-методичних робіт професорсько-викладацького складу університету.

З 2016 року введено у дію Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ХНУВС, що містить основні засади ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату. Також, відповідно до наказу ХНУВС, з 2015 року в університеті працює постійно діюча робоча група, яка має на меті здійснення заходів з профілактики плагіату в освітньому процесі, у наукових публікаціях та дисертаційних дослідженнях, підвищення відповідальності з боку працівників та здобувачів вищої освіти за порушення загальновизначених правил.

В університеті існують спеціальні процедури перевірки на наявність плагіату – так, підписано Меморандум про співпрацю з організацією ТОВ «Антиплагіат» та запроваджено антиплагіатну інтернет-систему за допомогою онлайн-сервісу Unicheck. Програма аналізує текст і видає відсоткове співвідношення оригінального і запозиченого тексту.

На сьогодні число користувачів сервісу становить близько 1,5 млн у всьому світі. Сервіс пошуку плагіату Unicheck вже успішно використовують понад 90 українських та 350 іноземних навчальних закладів, зокрема у США, Іспанії, Бельгії, Нідерландах, Індії, Латинська Америка, Австралія та інші. Серед них: University of Tennessee (США), Universidad Rey Juan Carlos (Іспанія), Connections Education@Pearson (США), Universidad Complutense de Madrid (Іспанія), Western Governors University (США) та інші. Сервіс може працювати з текстами на 22 мовах у різних форматах (PDF, DOC, DOCX, XLS, XLSX, PPT, PPTX, ODT, ODS, ODP, RTF, PAGES, TXT, HTM, HTML, Google Docs via Google Drive). Він працює як у мережі Інтернет, так і в інтеракції з навчальними системами (Moodle, Canvas, Blackboard, Schoology, Google Classroom та ін.). Завдяки зручному функціоналу сервіс дозволяє порівнювати наукові роботи не тільки з інтернет-джерелами, але й академічною базою закладу освіти, а також з усіма документами в певному обліковому записі. Для перевірки однієї сторінки тексту Unicheck необхідно до 20 секунд, а працювати в ньому можна паралельно всім користувачам закладу. Окрім того, він не потребує надскладної технічної підтримки або ж новітнього обладнання. Для перевірки тексту на плагіат завдяки Unicheck необхідні комп'ютер, браузер і доступ до мережі Інтернет. Документи в Unicheck можна завантажувати з комп'ютера, Google Drive, OneDrive або Dropbox, а параметри пошуку текстових збігів налаштовувати індивідуально. Unicheck не тільки надає користувачам зручний інтерфейс та оперативні результати, але й дає можливість формувати власні цінові моделі, які відповідатимуть потребам і бюджету закладу.

Також для сприяння академічної доброчесності в університеті регулярно проводяться зустрічі з фахівцями, презентації, лекції, тренінги, майстер-класи.

Крім того, науково-педагогічні працівники університету приймають участь у багатьох заходах присвячених проблемам запровадження академічної доброчесності, наприклад, у науковому стажуванні для освітян «Академічна доброчесність» (м. Варшава, Польща), семінарі-тренінгу «Librarians vs plagiarism: питання академічної доброчесності» (м. Київ) тощо.

Важливим кроком на шляху формування нової академічної культури, стало запровадження інституційного репозитарія ХНУВС, який містить книги (монографії, підручники, навчальні посібники), наукові статті, звіти, автореферати дисертацій, дисертації, матеріали конференцій та періодичні видання у вільному доступі, (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui>) а також функціонування бібліотечного порталу університету (<http://lib.univd.edu.ua>).

Висновок. Таким чином, Харківський національний університет внутрішніх справ приділяє значну увагу додержанню принципів академічної доброчесності та їх популяризації. А його досвід в імплементації принципів

академічної доброчесності свідчить про новий етап у розвитку академічної культури в українських вищих навчальних закладах, що базується на відкритості, доброчесності та свідомій відповідальності. Продовження впровадження академічної доброчесності допоможе підвищити конкурентоспроможність закладів вищої освіти України та сприятиме їх інтеграції до європейського та світового науково-освітнього простору.

Список бібліографічних посилань

1. Про авторське право і суміжні права : закон України від 23.12.1993 № 3792_ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page3> (дата звернення: 23.10.2019).
2. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності : лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 // Освіта.ua : сайт. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/62228 (дата звернення: 23.10.2019).
4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? // Освітня політика : портал громадських експертів. URL: <http://education-ua.org.ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichnakontsepsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti> (дата звернення: 23.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК [351.74:340.132.6](477)

Лідія Іванівна КАЛЕНІЧЕНКО,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4068-4729>;

Дмитро Вікторович СЛИНЬКО,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7960-615X>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК НАПРЯМОК МІНІМІЗАЦІЇ ВЧИНЕННЯ НИМИ ПРАВОЗАСТОСОВНИХ ПОМИЛОК

Правозастосовні помилки є негативним соціально-правовим відхиленням, дефектом професійно-юридичної діяльності працівників Національної поліції. Вони, як неправильний результат правозастосування, порушують режим законності та правопорядку в країні, а тому закономірно потребують усунення. Запобігання та усунення правозастосовних помилок із діяльності поліції вимагає мінімізації («зведення до мінімуму, зменшення, скорочення» [1, с. 530]) того, що їх породжує, тобто відповідного («нейтралізуючого») впливу на причини й умови, існування яких призводить до виникнення такого роду помилки.

Мінімізація правозастосовних помилок потребує діяльності, спрямованої на зменшення та скорочення причин їх виникнення. До основних напрямів мінімізації правозастосовних помилок працівників поліції, на нашу думку, слід віднести: 1) удосконалення законодавства, усунення, існуючих у ньому незрозуміlostей та суперечностей; 2) удосконалення професійного відбору; 3) удосконалення професійної підготовки; 4) організацію та проведення систематичного аналізу правозастосовної практики; 5) створення та розвиток мотивації до безпомилкової правозастосовної діяльності у працівника поліції; 6) регулярний розгляд та аналіз конкретних помилок у застосуванні права на оперативних нарадах; 7) розвиток та удосконалення інституту наставництва в структурних підрозділах та територіальних органах поліції; 8) залучення вчених різних галузей юридичних знань до процесу удосконалення правозастосовної діяльності; 9) організація правозастосовної діяльності та створення належних умов для її здійснення.

Одним із напрямків мінімізації правозастосовних помилок працівників поліції є удосконалення їх професійної підготовки. Професійна підготовка – це цілеспрямований, здійснюваний протягом усієї службової діяльності безперервний процес набуття і засвоєння знань у межах відповідного рівня професійної освіти або досягнення особою рядового чи начальницького складу вищого освітнянського рівня в інтересах служби [2, с. 8].

На підставі вищевикладеного та враховуючи той факт, що система професійної підготовки включає такі основні організаційні види навчання як початкова підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка, стажування, службова підготовка, навчання в аспірантурі, ад'юнктурі та докторантурі самостійна підготовка, які забезпечують його безперервність, процес професійної підготовки працівників поліції для ефективної правозастосовної діяльності можна розділити на етапи навчання у навчальному закладі системи МВС України та навчання після закінчення цього навчального закладу.

Перший логічний етап професійної підготовки працівників поліції – етап навчання у навчальному закладі системи МВС України. На наш погляд, на протязі перших років навчання майбутній правозастосовувач має отримувати